

Tillämpning av delegationsordningar år 2019

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
2. Bakgrunden till granskningen	5
Enligt kommunallagen kan nämnderna delegera beslutsrätt	5
3. Granskningens genomförande	7
4. Tilldelade delegationer i förvaltningarna	9
Styrelsen och nämnderna beslutade om delegationsordningar	9
Förvaltningscheferna vidaredelegerade till flera underställda	10
Instruktioner för återanmälan fanns i varierande utsträckning	10
5. Efterlevnad av delegationsordningarna	13
Resultatet av stickprovet ger skiftande bild	13
Inga kontroller av delegationsbeslut genomfördes	14
Det fanns oklarheter i universitetssjukvårdsstyrelsens beslut	14
6. Svar på revisionsfrågor	16
7. Rekommendationer	17

Bilagor:

1. Nedbrytning av revisionsfrågorna
2. Dokument som ingått i granskningen

1. Sammanfattande analys

Under år 2019 fanns det delegationsordningar för regionstyrelsens, hälso- och sjukvårdsnämndens och regionala utvecklingsnämndens ansvarsområden. Det fanns också vidaredelegationsordningar. Styrelsen och nämnderna hade dock inte tillräcklig kontroll över tillämpningen av delegationsordningarna under året.

Granskningen visar att styrelsen och nämnderna inte kontrollerade att beslut fattades av behöriga delegater eller vidaredelegater. De kontrollerade inte heller att delegaterna följde delegationsordningarna eller att beslut blev återanmälda. Under granskningen har vi uppmärksammat att delegater fattade beslut utan befogenhet och att beslut inte återanmälde i tid.

Vi har även upptäckt att det fanns beslutsområden i styrelsens delegationsordning som inte har tydlig koppling till fullmäktiges reglemente för styrelsen. Styrelsen gav regiondirektören befogenheter att besluta om organisationsförändringar inom andra nämnders ansvarsområden. Detta riskerar skapa otydligheter mellan styrelsen och övriga nämnder. Vi ser också att styrelsens befogenheter till regiondirektören kan leda till att övriga nämnder inte kan ta ansvar för sina verksamheter.

Revisionskontoret lämnar följande rekommendationer till regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden.

Rekommendationer till regionstyrelsen

- Utvärdera och lämna förslag till fullmäktige om hur reglementet kan förtydligas när det gäller styrelsens befogenheter att besluta om regionövergripande frågor.
- Se över delegationsordningen så att regiondirektörens befogenheter att besluta om organisationsförändringar överensstämmer med fullmäktiges reglemente för styrelsen.
- Säkerställ att regiondirektören endast vidaredelegerar befogenheter i enlighet med delegationsordningen.
- Säkerställ att endast regiondirektören vidaredelegerar beslut inom styrelsens förvaltning.
- Följ upp och kontrollera att beslut tas av behöriga beslutsfattare samt att beslut återanmäls i tid.
- Genomför en utredning om hur beslutsfattande bör göras i frågor om samverkan med Umeå universitet i universitetssjukvårdsstyrelsen.

Rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden

- Säkerställ att hälso- och sjukvårdsdirektören endast vidaredelegerar befogenheter i enlighet med delegationsordningen.
- Följ upp och kontrollera att beslut tas av behöriga beslutsfattare samt att beslut återanmäls i tid.
- Genomför en utredning om hur beslutsfattande bör göras i frågor om samverkan med Umeå universitet i universitetssjukvårdsstyrelsen.

Rekommendationer till regionala utvecklingsnämnden

- Besluta i vilken utsträckning vidaredelegationsbeslut ska återanmälas till nämnden.
- Säkerställ att det blir tydligt vem som varit beslutsfattare när beslut återanmäls och att besluten går att koppla till de delegater som finns i delegationsordningen.
- Följ upp och kontrollera att beslut tas av behöriga beslutsfattare samt att beslut återanmäls i tid.

2. Bakgrunden till granskningen

Den 1 januari 2019 bildades Region Västerbotten. Det innebar att uppdragen för Västerbottens läns landsting och tidigare kommunalförbundet Region Västerbotten samt vissa uppgifter som hanterades av länsstyrelsen samlades i en gemensam organisation. Den nya regionen har ansvar att tillgodose medborgarnas behov av hälso- och sjukvård, tandvård, habilitering och rehabilitering, viss utbildning och forskning, regional utveckling och kultur samt kollektivtrafik.

Revisorernas riskanalys visar att det finns risk för otydligheter inom organisationen gällande ansvarsförhållanden och beslutsbefogenheter. Tidigare granskningar har också visat att styrelser och nämnder inte har haft tillräcklig kontroll över beslut inom sina ansvarsområden. Ett exempel på detta är beslut som fattats av universitetssjukvårdsstyrelsen som är ett samverkansorgan mellan Region Västerbotten och Umeå universitet. År 2016 kom revisorerna fram till att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden skulle utreda hur beslutsfattande i landstinget borde göras vid samverkan med Umeå universitet i universitetssjukvårdsstyrelsen.

I sin revisionsplan för år 2019 har revisorerna beslutat att genomföra en fördjupad granskning av delegations- och vidaredelegationsordningar och hur de tillämpas i praktiken. Granskningen gäller regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden under år 2019.

Enligt kommunallagen kan nämnderna delegera beslutsrätt

Enligt kommunallagen ska nämnderna besluta i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Nämnderna ska också besluta i frågor som regionfullmäktige har delegerat till dem. Nämnderna kan också delegera beslutsrätt.

Möjligheten att delegera rör det som kommunalrättsligt anses vara ett *beslut*. Kännetecknande för ett beslut är bland annat att det finns alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden. Detta till skillnad mot rent *förbere-dande* eller *verkställande* åtgärder, vilka enligt förarbetena till kommunallagen inte ska anses vara beslut utan snarare kan utföras av anställda inom regionen utan särskild delegering. Det får vid rena verkställighetsåtgärder inte finnas utrymme för självständiga bedömningar (regeringens proposition 2016/17:171 s. 382).

Möjligheten att delegera innehåller undantag

En nämnd får enligt kommunallagen uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att fatta beslut. Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

- ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
- ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt,

- ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
- ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

En nämnd får uppdra åt ordföranden eller annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska alltid anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

En förvaltningschef kan få rätt att vidaredelegera till annan anställd

Om en nämnd uppdrar åt sin förvaltningschef att fatta beslut får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom regionen att fatta beslutet, så kallad vidaredelegering. Rätten att vidaredelegera kan endast ges till en förvaltningschef.

Nämnderna ska besluta om återanmälan av delegationsbeslut

Enligt kommunallagen ska nämnden besluta om i vilken utsträckning beslut som fattats med stöd av delegation eller vidaredelegation ska anmälas till den. Det betyder att det är upp till nämnden själv att bestämma vilken återrapporteringskyldighet som ska krävas av anställda som fattat beslut efter delegation.

Delegationsbeslut och vidaredelegationsbeslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas. Hur protokollen ska utformas och vad de ska innehålla är upp till nämnden att bestämma.

3. Granskningens genomförande

Granskningens syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att ge underlag för att bedöma om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att de har tillräcklig kontroll över tillämpningen av delegationsordningarna. För detta har följande revisionsfrågor besvarats.

Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att:

1. Tilldelade delegationer motsvarar rådande bestämmelser?
2. Delegationsbeslut fattas enligt rådande bestämmelser?

Den första revisionsfrågan handlar om delegationsordningarnas följsamheten till kommunallagens bestämmelser om delegering samt de reglementen fullmäktige beslutat om. Den andra revisionsfrågan handlar om hur delegationsordningarna tillämpas. Se mer i bilaga 1 hur revisionsfrågorna brutits ner i samband med granskningen.

Granskningen har fokuserat på de beslut som finns i delegationsordningarna och som återanmälts. Den har inte fångat upp eventuella beslut som inte återanmälts. I granskningen ingick inte att undersöka beslut som fattas av chefer och medarbetare med stöd i speciallag, exempelvis läkares förskrivningsrätt enligt patientsäkerhetslagen.

Granskningens revisionskriterier

Revisionskriterierna utgör de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterier för denna granskning har varit följande:

- Kommunallagen 6 kap. 6–8 och 37–40 §§, 7 kap. 5, 6 och 8 §§. Här regleras vad som får delegeras och vidaredelegeras, vem som kan vara delegat och vidaredelegat samt hur det ska gå till när beslut återanmäls.
- Regionfullmäktiges reglementen för regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden för år 2019.
- Regionstyrelsens, hälso- och sjukvårdsnämndens samt regionala utvecklingsnämndens delegationsordningar för år 2019.

Revisionskontorets metoder

Analys av delegationsordningar, protokoll, planer och övriga dokument

Inom ramen för granskningen har revisionskontoret granskat och analyserat följande dokument för regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden:

- Delegationsordningar och vidaredelegationsordningar
- Protokollsutdrag över återanmälda delegation- och vidaredelegationsbeslut
- Mötesanteckningar från förvaltningsledningarnas sammanträden

- Protokoll från universitetssjukvårdsstyrelsen
- Dokumenterade rutiner som anger hur återanmälan av delegationsbeslut ska gå till i den mån sådana finns upprättade
- Protokollgranskning för att undersöka de fall som styrelsen eller nämnderna fattat enskilda beslut om att delegera vissa ärendetyper
- Internkontrollplaner

Se mer i bilaga 2 med förteckning över de dokument som ingått i granskningen.

Stickprov av återanmälda delegationsbeslut

I syfte att undersöka hur delegater och vidaredelegater återanmält sina beslut har vi gjort ett stickprov. Vi valde ut två protokoll per nämnd:

- Regionstyrelsens protokoll 2019-05-02 och 2019-09-03
- Hälsa- och sjukvårdsnämndens protokoll 2019-05-23 och 2019-09-04
- Regionala utvecklingsnämndens protokoll 2019-05-21 och 2019-10-02

Intervjuer med chefer och tjänstepersoner

Inom ramen för granskningen har vi gjort ett antal intervjuer. Ett syfte med intervjuerna var att samla information som kan bidra till systemförståelse, de vill säga hur delarna hänger ihop. Ett annat syfte var att bekräfta sådant som framkommit i dokumentanalyserna.

Personer som blivit intervjuade

Regiondirektören

Hälsa- och sjukvårdsdirektören

Regionala utvecklingsdirektören

Nämndsekreterarna för regionstyrelsen, hälsa- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden

Två vidaredelegater inom regionstyrelsens förvaltning

Två vidaredelegater inom hälsa- och sjukvårdsnämndens förvaltning

Två vidaredelegater inom regionala utvecklingsnämndens förvaltning

Regionjurist

Vår ambition med urvalet av intervjupersoner var att sammansättningen skulle representera styrelsens och nämndernas verksamhetsområden så långt det var möjligt.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats genom att den granskats av annan sakkunnig person inom revisionskontoret. Vidare har samtliga intervjupersoner fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

4. Tilldelade delegationer i förvaltningarna

Styrelsen och nämnderna beslutade om delegationsordningar

Regionstyrelsen beslutade om sin senaste delegationsordning den 2 april 2019, hälso- och sjukvårdsnämnden den 3 oktober 2019 och regionala utvecklingsnämnden den 5 december 2019.

Vår granskning av delegationsordningarna och protokoll visar att styrelsen och nämnderna delegerade beslutsrätt till sin ordförande, till vice ordförande, till de olika utskotten samt till respektive förvaltningschef. Regionala utvecklingsnämnden delegerade dessutom beslutsrätt till chefen för kollektivtrafikmyndigheten inom ett par områden.

Ärenden som är så brådskande att de inte kan avvaktas delegerades till styrelsens och nämndernas ordförande med vice ordförande som ersättare. Styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden definierade inte vilken typ av "brådskande ärenden" som kunde vara aktuella. Även regionala utvecklingsnämnden delegerade "brådskande ärenden" som ett generellt beslutsområde, men specificerade också i sin delegationsordning att detta gällde brådskande beslut om projektmedel och företagsstöd.

Både styrelsen och nämnderna gav sina förvaltningschefer rätt att besluta inom följande områden: "Allmänt", "Dataskydd", "Ekonomi", "Upphandling" samt "HR". Dessutom fick regiondirektören beslutsrätt inom området "Strategiska fastighetsfrågor" och den regionala utvecklingsdirektören inom "Länsanslag".

Regiondirektören fick beslutsrätt kring organisationsförändringar

Som en del av området "Allmänt" i delegationsordningen gav styrelsen regiondirektören rätt att besluta om organisatoriska förändringar inom regionens förvaltningsorganisation som även rör andra nämnders ansvarsområden. I intervju förklarar en av regionjuristerna att denna beslutsrätt härleds från bestämmelserna i fullmäktiges reglemente för styrelsen och från styrelsens instruktion till regiondirektören.

Enligt kommunallagen får regionfullmäktige besluta att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. I reglementet för regionstyrelsen år 2019 beslutade fullmäktige om bland annat följande befogenheter för styrelsen:

- Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av regionkommunens angelägenheter [...]
- Styrelsen ansvarar för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens. Styrelsen har det strategiska ansvaret för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.
- Säkerställa en sammanhållen förvaltning inom regionkommunen.

I sin instruktion till regiondirektören beslutade styrelsen om följande befogenheter för regiondirektören:

- Regiondirektören ska utifrån vision, budget och verksamhetsplan samt andra styrande dokument arbeta för att utveckla verksamheten. Vid behov ska organisationsförändringar initieras. Vid större förändringar lämnas förslag till berört politiskt organ i enlighet med kommunalrättslig reglering.

Förvaltningscheferna vidaredelegerade till flera underställda

Både styrelsen och nämnderna gav sina förvaltningschefer under år 2019 rätt att vidaredelegera till andra anställda inom en mängd beslutsområden. Förvaltningscheferna nyttjade denna rätt.

Under år 2019 beslutade regiondirektören om sin vidaredelegationsordning den 21 augusti, hälso- och sjukvårdsdirektören den 24 september och den regionala utvecklingsdirektören den 7 maj. Vidaredelegationsordningarna följde upplägget i delegationsordningarna. Det innebär att förvaltningscheferna vidaredelegerade beslutsrätt inom följande områden: "Allmänt", "Dataskydd", "Ekonomi", "Upphandling" samt "HR". Dessutom fick chefer underställda regiondirektören beslutsrätt inom området "Strategiska fastighetsfrågor".

Regiondirektören och hälso- och sjukvårdsdirektören vidaredelegerade beslutsrätt i strid med delegationsordningarna

I vår granskning av vidaredelegationsordningarna framkommer att regiondirektören och hälso- och sjukvårdsdirektören under år 2019 vidaredelegerade beslutsrätten på sådant sätt som delegationsordningen eller kommunallagen inte tillåter:

Vidaredelegerat beslutsärende	Beslutsfattare	Vår kommentar
Från regiondirektören: "Besluta om exploateringsavtal upp till ett belopp om 50 miljoner kronor"	Servicedirektör	Regionstyrelsens delegationsordning medgav inte att beslut inom denna ärendetyp fick vidaredelegeras.
Från regiondirektören: "Avgöra frågor om tolkning och tillämpning av avtal och andra bestämmelser om förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess arbetsgivare"	HR-direktören med rätt att vidaredelegera	Endast förvaltningschefen kan få rätt att vidaredelegera beslut.
Från hälso- och sjukvårdsdirektören: "Beslut om avgångsförmån vid överenskommelse om upphörande av anställning"	FoU-direktör, stabschef, områdeschef verksamhetschef med flera	Hälso- och sjukvårdsnämndens delegationsordning angav att beslut inom denna ärendetyp endast fick vidaredelegeras till HR-direktör.

Instruktioner för återanmälan fanns i varierande utsträckning

Styrelsen och nämnderna beslutade att delegationsbeslut ska återanmälas

Enligt regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens delegationsordningar för år 2019 skulle beslut fattade med delegation återanmälas vid närmast kommande sammanträde. Återanmälan skulle göras genom att regiondirektören respektive hälso- och sjukvårdsdirektören lämnade en förteckning över fattade delegationsbeslut till nämndsekreteraren som förde in det i ärendelistan "enligt gällande tidplan". Styrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens delegationsordningar angav också att vidaredelegationsbeslut skulle återanmälas till styrelsen och nämnden.

I samband med att delegationsordningen reviderades den 5 december 2019 fattade regionala utvecklingsnämnden ett allmänt beslut gällande återanmälan: *Beslut som fattas med stöd av delegering ska återrapporteras till den som givit delegeringen. [...] Nämndens beslut angav inte när beslut skulle återanmälas. Vid samma tillfälle beslutade regionala utvecklingsnämnden att delegationsbeslut som rör företagsstöd skulle redovisas i form av en rapport till nämnden två gånger per år under vår och höst.*

Regiondirektörens och den regionala utvecklingsdirektörens vidaredelegationsordningar innehöll anvisningar för återanmälan

Både regiondirektörens och den regionala utvecklingsdirektörens vidaredelegationsordningar för år 2019 innehöll korta anvisningar för hur vidaredelegationsbeslut ska återanmälas. Enligt anvisningarna skulle vidaredelegaterna anmäla sina beslut så snart som möjligt till respektive direktör. Dessutom skulle anmälan innehålla information om *"enligt vilken delegationspunkt beslutet är fattat"* samt ett *"identifikationsnummer eller liknande för att säkerställa beslutets spårbarhet"*. Anvisningarna beskrev även att *"beroende på ärendets art och beskaffenhet ska också ärendrubrik och en kort beskrivning av vad ärendet handlar om lämnas om det bedöms behövt och ändamålsenligt"*.

Regionala utvecklingsförvaltningen hade interna stöddokument för återanmälan av beslut

Utöver regionala utvecklingsnämndens och regionala utvecklingsdirektörens beslut om återanmälan av delegationsbeslut respektive vidaredelegationsbeslut, fanns det under året ett par interna stöddokument inom den regionala utvecklingsförvaltningen:

- *Rutiner för delegationsbeslut inom företags- och projektstöd.* Enligt enhetschefen för företagsstöd och projektfinansiering har enhetschefen utarbetat dessa rutiner tillsammans med medarbetare vid enheten. Det dokument vi tagit del av var senast uppdaterat den 30 april 2019. Rutinerna innehöll bland annat förslag på beslutsformuleringar. De angav också att delegationsbeslut ska anmälas så snart de fattats.
- *Digitalt formulär inklusive anvisningar för anmälan av delegationsbeslut.* Enligt en av nämndsekreterarna vid regionala utvecklingsförvaltningen har detta formulär utarbetats av förvaltningens stabschef och nämndsekreterarna. Den utskrift av formuläret vi tagit del av anger att delegationsbeslut ska anmälas så snart de fattats och understryker att beslut som kan överklagas genom laglighetsprövning måste anmälas till nämnden för att överklagandetiden ska sluta gälla. Dessutom innehåller formuläret textutor för beslutsformulering samt information om vem som är delegat och vilken typ av beslut det handlar om.

Hälso- och sjukvårdsdirektören beslutade om rutiner för återanmälan av både delegations- och vidaredelegationsbeslut

Under året fattade hälso- och sjukvårdsdirektören beslut om rutiner för återanmälan av beslut inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Rutinerna gällde för både delegation och vidaredelegation. Vid tiden för vår granskning låg rutinerna i regionens ledningssystem. Dokumentet var giltigt från och med 13 oktober 2019.

Enligt rutinerna ansvarade hälso- och sjukvårdsdirektören för att delegationsbeslut dokumenteras och diarieförs. Beslut skulle förtecknas av hälso- och sjukvårdsdirektörens sekreterare och innehålla *”en kort rubrik om vad beslutet avser, datum för beslutet, diarienummer samt delegationspunkt”*. Vidaredelegaterna ansvarade i sin tur för att vidaredelegationsbeslut dokumenteras, diarieförs samt återrapporeras via mejl till hälso- och sjukvårdsdirektören. Förteckningarna från vidaredelegaterna skulle innehålla motsvarande uppgifter som för delegationsbeslut.

Enligt rutinerna skulle hälso- och sjukvårdsdirektörens sekreterare upprätta sammanställning av samtliga beslut och skicka dem till nämndens sekreterare *”enligt tidplan för nämndens sammanträde”*.

Vår kommentar

Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden beslutade om delegationsordningar för år 2019. Vi konstaterar att de även beslutade i vilken utsträckning delegationsbeslut ska återanmälas.

I reglementet för regionstyrelsen har fullmäktige beslutat om befogenheter för styrelsen. De innebär att styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter samt har ansvar för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas kompetens. Styrelsen har också det strategiska ansvaret för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls och ska säkerställa en sammanhållen förvaltning inom regionen. Reglementet är dock otydligt. Det inte är klart att dessa befogenheter innebär att styrelsen får besluta om organisationsförändringar inom andra nämnders verksamheter. Vi bedömer därför att regiondirektörens delegation för beslut om organisatoriska förändringar riskerar vara alltför långtgående och skapa otydligheter mellan styrelsen och övriga nämnder. Styrelsens beslutsbefogenheter till regiondirektören kan också leda till att övriga nämnder inte kan ta ansvar för sina verksamheter.

Vi ser också att regiondirektören och hälso- och sjukvårdsdirektören vidaredelegerade beslut på sådant sätt som delegationsordningarna eller kommunallagen inte tillåter.

Regionala utvecklingsnämnden bestämde att beslut som fattas med delegation ska återrapporeras *”till den som givit delegationen”*. Vi bedömer att denna instruktion är för otydlig. Instruktionen klargör inte om återrapporeringen även gäller för vidaredelegationsbeslut och i så fall hur det ska gå till att nämnden får ta del av besluten.

5. Efterlevnad av delegationsordningarna

Resultatet av stickprovet ger skiftande bild

Vårt stickprov för regionstyrelsens sammanträden i maj respektive september 2019 över återanmälda delegations- och vidaredelegationsbeslut visar att följande anmäldes till styrelsen: Beslut om avtal, beslut om investeringar och reinvesteringar, tilldelningsbeslut, beslut om konsulttjänster samt beslut om avbrytande av upphandling.

Följande beslutstyper anmäldes till hälso- och sjukvårdsnämnden i maj och september 2019: Beslut om ändring av beslutsattester, beslut om avbrytande av upphandling, tilldelningsbeslut, beslut om investeringar, beslut om avtal, beslut om sommarersättningar, beslut om anställning av personal och sättande av lön samt beslut enligt LSS.

Följande beslutstyper anmäldes till regionala utvecklingsnämnden i maj och oktober 2019: Ändrings-, avslags- och bifallsbeslut för projekt, beslut om trafikförändringar samt beslut om anställning av personal och sättande av lön.

Delegater fattade beslut utan befogenhet

I stickprovet över återanmälda beslut till regionstyrelsen samt regionala utvecklingsnämnden framkommer att delegater beslutat i ärendetyper de vid tillfället inte hade befogenhet för:

Beslut	Beslutsfattare	Vår kommentar
"Deltagande i nätverksträffar och konferenser för förtroendevalda inom regionen"	Regionstyrelsens arbetsutskott	Regionstyrelsen delegerade inte denna beslutstyp.
"Beslut att utskottets ledamöter får delta på en kulturdebatt"	Regionala utvecklingsnämndens kulturutskott	Vid tiden för beslutet hade regionala utvecklingsnämnden inte delegerat denna beslutstyp. Se notering 1 nedan.
"Beslut att ledamöter får delta på en konferens"	Regionala utvecklingsnämndens kulturutskott	Vid tiden för beslutet hade regionala utvecklingsnämnden inte delegerat denna beslutstyp. Se notering 1 nedan.
"Beslut om ändring av beslut om projektmedel"	Enhetschefen för företags- och projektfinansiering som beslutsfattare och vidaredelegat	Regionala utvecklingsdirektören vidaredelegerade inte denna beslutstyp. Se notering 2 nedan.
"Beslut om godkännande av faktiska kostnader i samband med att projekt avbryts, försenas eller väsentligen förändras"	Enhetschefen för företags- och projektfinansiering som beslutsfattare och vidaredelegat	Regionala utvecklingsdirektören vidaredelegerade inte denna beslutstyp. Se notering 2 nedan.

Notering 1. Vid tiden för vårt stickprov gällde den delegationsordning som beslutats av regionala utvecklingsnämnden den 10 januari 2019. I nämndens delegationsordning från den 5 december 2019 fick utskotten rätt att fatta dessa beslut.

Notering 2. Vid tiden för vårt stickprov gällde den vidaredelegationsordning som beslutats av regionala utvecklingsdirektören den 7 maj 2019. Sedan vi slutfört granskningen finns en

ny vidaredelegationsordning från och med den 7 februari 2020. Där vidaredelegerar regionala utvecklingsdirektören denna beslutstyp till enhetschefen för företags- och projektfinansiering. Vi kan därmed se att denna fråga numera hanteras i enlighet med delegationsordningen, vilket är positivt.

I vissa fall försenades återanmälan av beslut

Vi ser att återanmälan av vissa beslut inom regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområden försenades i förhållande till de tidsangivelser styrelsen och nämnden bestämt, det vill säga vid närmast kommande sammanträde. Det handlar om drygt tio beslut fattade av antingen styrelsens arbetsutskott eller regiondirektören samt omkring fem beslut fattade av hälso- och sjukvårdsdirektören. Besluten var vid tiden för granskningen försenade med minst ett sammanträde.

Stickprovet visar att de beslut som fattades inom regionala utvecklingsnämndens ansvarsområde återanmäldes till nämnden inom den tid som nämnden bestämt. Nämndens delegationsordning år 2019 benämnde delegaterna med tjänstetitel. De listor med beslut som återanmäldes till nämnden vid sammanträdena redovisade dock endast namnen på delegaterna.

Inga kontroller av delegationsbeslut genomfördes

Granskningen visar att varken regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden eller regionala utvecklingsnämnden under år 2019 kontrollerade att beslut fattades av behöriga delegater eller vidaredelegater. De kontrollerade inte heller att delegaterna följt delegationsordningarna eller att beslut blev återanmälda. Detta framkommer av vår protokollgranskning, styrelsens och nämndernas internkontrollplaner samt av delårsrapporterna för april respektive augusti.

Det fanns oklarheter i universitetssjukvårdsstyrelsens beslut

Inom ramen för granskningen har vi kontrollerat universitetssjukvårdsstyrelsens protokollförda beslut under år 2019.

Regionens representanter i universitetssjukvårdsstyrelsen under år 2019 var regiondirektören, hälso- och sjukvårdsdirektören, tandvårdschefen samt FoU-direktören. De beslut som styrelsen fattade var i linje med det regionala samverkansavtalet. Det finns dock oklarheter avseende vad besluten i protokollen innebär i praktiken. Några exempel:

- Beslut att fastställa verksamhetsplan för VårdSam år 2019 och VårdSam verksamhetsberättelse för år 2018
- Beslut att uppdatera förteckningen över upplåtta enheter, akademiska sjukvårdsenheter och universitetssjukvårdsenheter
- Beslut att fastställa reviderad ALF-budget för år 2019 med anledning av revideringar av regleringsbrevet som inkom till UmU i juni 2019
- Beslut att bevilja TUA-kommitténs förslag avseende sommarstipendium för tandläkarstuderande i forskningsprojekt motsvarande ca 300 000 kronor

I ett yttrande till revisorerna i maj 2017 uppgav dåvarande landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att de planerade en juridisk utredning om hur beslutsfattande i landstinget bör göras i frågor om samverkan med Umeå universitet i

universitetssjukvårdsstyrelsen. I intervju med en av regionens jurister framkommer att någon sådan utredning inte genomfördes.

Vår kommentar

I vårt stickprov konstaterar vi att delegater inom både regionstyrelsens och regionala utvecklingsnämndens ansvarsområden beslutade i ärenden som delegationsordningarna inte medgav.

Vissa beslut inom regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområden anmäldes inte i tid utifrån det som styrelsen och nämnden bestämt, det vill säga vid närmast kommande sammanträde.

De listor med delegationsbeslut som återanmäldes till regionala utvecklingsnämnden redovisade endast namnen på delegaterna. Vi bedömer att det kan göra det svårt för nämnden och utomstående att koppla till delegationsordningarna, där titel anges.

Varken styrelsen eller nämnderna kontrollerade under år 2019 att beslut fattades av behöriga delegater eller vidaredelegater. De kontrollerade inte heller att delegaterna följde delegationsordningarna eller att beslut blev återanmälda.

Styrelser och nämnder i regionen kan inte utan lagstöd ge uppdrag till utomstående organ att besluta i regionens ställe, exempelvis universitetssjukvårdsstyrelsen. Vi konstaterar att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte genomfört någon utredning om hur beslutsfattande i regionen bör göras i frågor om samverkan med Umeå universitet i universitetssjukvårdsstyrelsen. Vi bedömer att det finns fortsatt risk att universitetssjukvårdsstyrelsen beslutar i ärenden där regionen inte har möjlighet att ge styrelsen beslutanderätt.

6. Svar på revisionsfrågor

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden inte haft en tillräcklig kontroll över tillämpningen av de delegationsordningar de beslutade om för år 2019.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
<p>1. Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att tilldelade delegationer motsvarar rådgivande bestämmelser?</p>		<p>I vår granskning har inget annat framkommit än att delegations- och vidaredelegationsordning för regionala utvecklingsnämndens ansvarsområden motsvarade rådgivande bestämmelser.</p> <p>Regiondirektörens befogenheter att besluta om organisationsförändringar för andra nämnders verksamheter saknade tydlig koppling till fullmäktiges reglemente för styrelsen. Vi har också sett att regiondirektören och hälso- och sjukvårdsdirektören vidaredelegerade beslut på sådant sätt som delegationsordningarna eller kommunallagen inte tillåter. Vidare återanmälde beslut inte i tid till styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden.</p>
<p>2. Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att delegationsbeslut fattas enligt rådgivande bestämmelser?</p>		<p>Styrelsen och nämnderna kontrollerade inte under år 2019 att beslut fattades av behöriga delegater eller vidaredelegater. De kontrollerade inte heller att delegaterna följt delegationsordningarna eller att beslut blev återanmälda. I vårt stickprov framkom brister som styrelsen och nämnderna hade kunnat upptäcka om de gjort egna kontroller.</p>

7. Rekommendationer

Rekommendationer till regionstyrelsen

- Utvärdera och lämna förslag till fullmäktige om hur reglementet kan förtydligas när det gäller styrelsens befogenheter att besluta om regionövergripande frågor.
- Se över delegationsordningen så att regiondirektörens befogenheter att besluta om organisationsförändringar överensstämmer med fullmäktiges reglemente för styrelsen.
- Säkerställ att regiondirektören endast vidaredelegerar befogenheter i enlighet med delegationsordningen.
- Säkerställ att endast regiondirektören vidaredelegerar beslut inom styrelsens förvaltning.
- Följ upp och kontrollera att beslut tas av behöriga beslutsfattare samt att beslut återanmäls i tid.
- Genomför en utredning om hur beslutsfattande bör göras i frågor om samverkan med Umeå universitet i universitetssjukvårdsstyrelsen.

Rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden

- Säkerställ att hälso- och sjukvårdsdirektören endast vidaredelegerar befogenheter i enlighet med delegationsordningen.
- Följ upp och kontrollera att beslut tas av behöriga beslutsfattare samt att beslut återanmäls i tid.
- Genomför en utredning om hur beslutsfattande bör göras i frågor om samverkan med Umeå universitet i universitetssjukvårdsstyrelsen.

Rekommendationer till regionala utvecklingsnämnden

- Besluta i vilken utsträckning vidaredelegationsbeslut ska återanmälas till nämnden.
- Säkerställ att det blir tydligt vem som varit beslutsfattare när beslut återanmäls och att besluten går att koppla till de delegater som finns i delegationsordningen.
- Följ upp och kontrollera att beslut tas av behöriga beslutsfattare samt att beslut återanmäls i tid.

2020-02-20

Marcus Rönnegård
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Nedbrytning av revisionsfrågorna

Nedan redovisas hur revisionsfrågorna brutits ner i samband med granskningsarbetet.

1. Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att tilldelade delegationer motsvarar rådande bestämmelser?

- Har styrelsen och nämnderna följt fullmäktiges reglementen gällande vilka beslutsbefogenheter de har?
- Har styrelsen och nämnderna följt bestämmelserna i kommunallagen för vem eller vilka de givit beslutsbefogenheter?
- Har styrelsen och nämnderna följt bestämmelserna i kommunallagen för vilken typ av ärenden som får delegeras?
- Har styrelsen och nämnderna beslutat om i vilken utsträckning beslut ska återanmälas?
- Har förvaltningscheferna beslutat om vidaredelegationsordningar som utgår från rådande delegationsordningar?

2. Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att delegationsbeslut fattas enligt rådande bestämmelser?

- Har delegationsbeslut fattats av behöriga delegater?
- Har delegaterna endast beslutat i sådana typer av ärenden som delegationsordningarna eller vidaredelegationsordningarna medger?
- Har delegater och vidaredelegater följt bestämmelserna om återanmälan av beslut?
- Kontrollerar styrelsen och nämnderna att delegaterna följer delegations- och vidaredelegationsordningar?

Dokument som ingått i granskningen

Regionstyrelsen

Delårsrapport per augusti 2019 från regionstyrelsen

Mötesanteckningar för regiondirektörens ledningsgrupp år 2019

Protokoll för regionstyrelsen år 2019

Regiondirektörens instruktion (fastställd av regionstyrelsen 2019-03-12, § 50)

Regiondirektörens vidaredelegationsordning, beslutad den 21 augusti 2019

Regionstyrelsens delegationsordning (2019-04-02, § 81)

Regionstyrelsens internkontrollplan år 2019

Reglemente för regionstyrelsen (fastställt av regionfullmäktige 2019-06-18, § 110)

Återanmälda delegationsbeslut till regionstyrelsen den 2 maj samt den 3 september 2019

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Delårsrapport per augusti 2019 från hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsdirektörens vidaredelegationsordning, beslutad den 24 september 2019

Hälso- och sjukvårdsnämndens delegationsordning (2019-05-23, § 79. Reviderad 2019-10-03, § 133)

Hälso- och sjukvårdsnämndens internkontrollplan år 2019

Mötesanteckningar för hälso- och sjukvårdsdirektörens ledningsgrupp år 2019

Protokoll för hälso- och sjukvårdsnämnden år 2019

Reglemente för hälso- och sjukvårdsnämnden (fastställt av regionfullmäktige 2019-06-18, § 111)

Rutiner för Återanmälan av delegations- och vidaredelegationsbeslut inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen, beslutade av hälso- och sjukvårdsdirektören (giltiga fr.o.m. 13 oktober 2019)

Återanmälda delegationsbeslut till hälso- och sjukvårdsnämnden den 23 maj samt den 4 september 2019

Regionala utvecklingsnämnden

Blankett för anmälan av delegationsbeslut (inom regionala utvecklingsförvaltningen)

Delårsrapport per augusti 2019 från regionala utvecklingsnämnden

Mötesanteckningar för regionala utvecklingsdirektörens ledningsgrupp år 2019

Protokoll för regionala utvecklingsnämnden år 2019

Regionala utvecklingsdirektörens vidaredelegationsordning, beslutad den 7 maj 2019

Regionala utvecklingsnämndens delegationsordning (2019-01-10, § 33. Reviderad 2019-12-05, § 236)

Regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan år 2019

Reglemente för regionala utvecklingsnämnden (fastställt av landstingsfullmäktige 2018-06-19, § 115)

Rutiner för "ändringsbeslut" samt "delegationsbeslut" gällande Företags- och projektstöd (inom regionala utvecklingsförvaltningen)

Återanmälda delegationsbeslut regionala utvecklingsnämnden den 21 maj samt den 2 oktober 2019

Övriga dokument

Protokoll för universitetssjukvårdsstyrelsen år 2019

Regionalt avtal mellan Umeå universitet och Västerbottens läns landsting om samarbete om utbildning, särskilt om utbildning av läkare och tandläkare, klinisk medicinsk forskning (inklusive onkologiska forskning) samt utveckling av hälso- och sjukvården samt tandvården (2016-05-17)